

Kinderarbeid massaal in onze winkelkar.

Het is een pijnlijke paradox: voor het eerst in de geschiedenis is er een wereldwijd engagement om kinderarbeid te bannen en toch komt het massaal voor. Tot in onze winkelkar. Bij de kleren die we dragen tot de chocolade die we eten. Daarom dat de Werelddag tegen kinderarbeid op 12 juni absoluut noodzakelijk is. Meer dan ooit, want de pandemie dreigt de klok 20 jaar terug te draaien. De instrumenten die dit een halt kunnen toeroepen, zijn ook duidelijker dan ooit. Gelukkig. Want iedereen eet graag chocolade met een gerust geweten.

Alle 187 lidstaten van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) hebben het Verdrag rond het verbod van de ergste vormen van kinderarbeid vorig jaar geratificeerd.¹ Een historische mijlpaal. Toch waren zelfs voor de COVID-19 pandemie meer dan 150 miljoen kinderen aan het werk in plaats van op de schoolbanken.² En de pandemie verergert alleen maar deze dramatische cijfers.³ De Verenigde Naties hebben 2021 uitgeroepen tot het “Internationaal jaar voor de Uitbanning van Kinderarbeid”.⁴ Hoe komt het dat dit in de 21ste eeuw nog nodig is?

Kinderarbeid steeds dichterbij

Niet alle taken die kinderen uitvoeren zijn meteen “kinderarbeid”. Vanaf het moment dat kinderen werk uitvoeren dat mentaal, fysiek, sociaal of moreel gevaarlijk is voor hen, of dat het werk ervoor zorgt dat ze niet naar school kunnen gaan, spreken we van kinderarbeid.⁵ Meer dan 150 miljoen kinderen bevinden zich vandaag in deze laatste categorie. En wij zijn – veel meer dan we zelf beseffen – “betrokken partij”. De producten die door kinderhanden worden gemaakt, belanden ook in onze winkelkar. Denk maar aan de diamant van onze verlovingsring, het katoen dat werd gebruikt om onze T-shirts te maken, de bananen die we eten, de koffie en thee die we drinken, de mineralen die nodig zijn om onze smartphones, elektrische wagens en zonnepanelen te maken, de bloemen die we op verjaardagen cadeau doen en de palmolie in onze huidverzorging of margarine.⁶ En dus ook onze chocolade.

Kinderarbeid verstopt in de keten

Kinderarbeid zit verscholen in de internationale toeleveringsketens van grote en kleine bedrijven die deze producten aan ons verkopen. Uit een rapport van het Internationaal Vakverbond rond de internationale toeleveringsketens van 50 grote bedrijven, bleek dat deze maar 6% van de mensen rechtstreeks in dienst nemen en dat 94% van de mensen die mee werken aan hun producten, verstopt zitten in hun ketens. Zo ontsnappen bedrijven aan het opnemen van hun verantwoordelijkheid.⁷ Nog te vaak wordt gehandeld volgens het “wat niet weet, niet deert” principe. Te vaak kijken bedrijven niet verder dan de directe leveranciers.⁸ Bij gebrek aan transparantie gaan de schendingen verderop

¹ <https://www.mo.be/nieuws/hele-wereld-verbiedt-ergste-vormen-van-kinderarbeid>

² <https://www.ituc-csi.org/elimination-of-child-labour>

³ <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/10/15/coronacrisis-kinderarbeid/>

⁴ <https://www.ituc-csi.org/elimination-of-child-labour>

⁵ <https://www.ilo.org/ipec/facts/lang--fr/index.htm>

⁶ <https://www.dol.gov/agencies/ilab/reports/child-labor/list-of-goods#:~:text=The%20most%20common%20agricultural%20goods,and%20fireworks%20appear%20most%20frequently.>

⁷ [New ITUC report exposes hidden workforce of 116 million in global supply chains of fifty companies - International Trade Union Confederation \(ituc-csi.org\)](https://www.ituc-csi.org/new-ituc-report-exposes-hidden-workforce-of-116-million-in-global-supply-chains-of-fifty-companies)

⁸ <https://www.unicef.nl/files/Child%20Labour%20in%20Global%20Supply%20Chains.pdf> p. 3.

in de keten gewoon verder. Multinationals blijven prijzen drukken, wat leidt tot een uitbuiting waar niemand zich verantwoordelijk voor voelt.

Waardig werk voor de ouders

Menswaardig werk voor volwassenen, het respect voor de rechten van werknemers, universele sociale bescherming en gratis kwaliteitsvol onderwijs zijn de voorwaarden om eindelijk kinderarbeid de wereld uit te bannen.⁹ Structurele veranderingen zijn nodig, want zolang een familie te weinig inkomen heeft om te overleven, zullen (een deel van de) kinderen blijven werken en niet naar school gaan. Broodnodig zijn dus leefbare lonen en waardige jobs voor de ouders¹⁰ en dit doorheen de hele internationale toeleveringsketens. Bedrijven moeten leefbare lonen betalen aan hun werknemers, ervoor zorgen dat de mensenrechten gerespecteerd worden in de rest van de keten én menswaardige prijzen en stabiele contracten hanteren met hun leveranciers, die vaak in zeer fragiele omstandigheden het hoofd boven water houden.

Enkel vrijwillig je best doen, volstaat niet

Na decennia van liefdadigheidsacties en loze beloften van ondernemingen is het tijd voor bindende wetgeving die bedrijven verplicht ervoor te zorgen dat de mensenrechten gerespecteerd worden doorheen de internationale toeleveringsketens. We noemen dit verplichte ketenzorg. Dit is nodig om kinderarbeid definitief uit te roeien. Enkel vrijwillig zorg dragen voor de keten, volstaat duidelijk niet om verandering op het terrein teweeg te brengen, zo blijkt ook uit de cacao-sector. In 2001 beloofden de bedrijven in de cacao- en chocoladesector kinderarbeid uit te bannen tegen 2006. Daarna beloofden ze in 2010 kinderarbeid met 70% te verminderen tegen 2020. Deze afspraken staan bekend als het Harkin-Engel Protocol. De beloftes leidden echter niet tot de nodige actie. De laatste opvolgingsstudie die vorig jaar verscheen, gaf aan dat kinderarbeid in de cacaosector sinds 2001 is toegenomen. Harkin-Engel staat vandaag symbool voor het falen van beloftes van bedrijven zonder aansprakelijkheid.

Wetten nodig

Er moet dus dringend wetgeving komen die ketenzorg verplicht, zodat bedrijven in hun ketens duiken en de nodige maatregelen nemen. Ketenzorg hoort ook op de agenda van het sociaal overleg, omdat vakbonden altijd de rol hebben om de rechten van werknemers te verdedigen en versterken. Als de toeleveringsketens internationaal zijn, wordt het sociaal overleg dat ook. Vakbonden zijn op alle mogelijke niveaus al zeer actief aan de slag om zowel kinderarbeid als ketenzorg op de agenda te plaatsen, zowel lokaal, nationaal, Europees als wereldwijd. Het is doordat werknemers over grenzen heen samenwerken en met bedrijven in overleg kunnen gaan, dat het mogelijk zal zijn om eerlijke chocolade te krijgen – zonder kinderarbeid.

Hoog tijd voor verandering

Gelukkig is er verandering in zicht! De oproep van de ngo's en vakbonden én van vele bedrijven die niet meer in oneerlijke concurrentie willen zijn met bedrijven die kinderen uitbuiten, is niet in dovemans oren gevallen. De Europese Commissie werkt namelijk momenteel aan wetgeving rond verplichte ketenzorg. Als de Commissie haar woord houdt, zou deze naar buiten komen met een eerste voorstel in september. Ook in België komen de zaken in stroomversnelling. In februari overhandigden maar liefst zestig Belgische bedrijven een officiële brief aan de ministers Dermagne en

⁹ <https://www.ituc-csi.org/elimination-of-child-labour>

¹⁰ [End Child Labour in Global Supply Chains - International Trade Union Confederation \(ituc-csi.org\)](https://www.ituc-csi.org/elimination-of-child-labour)

Kitir waarin zij oproepen tot een Belgische wet inzake verplichte ketenzorg.¹¹ In april werd er een wetsvoorstel hieromtrent neergelegd in ons parlement.¹² Gelukkig nemen onze Belgische parlementsleden het voortouw, want het wetgevend proces op Europees niveau zou nog wel eens jaren kunnen duren.

Als België zich echt wil inzetten voor een wereld waarin elk kind kan opgroeien in veiligheid en waardigheid¹³, dan moet wetgeving rond verplichte ketenzorg niet meer op zich laten wachten. Parlementsleden, hoog tijd om op die groene knop te duwen.

Laura Eliaerts - Beleidsmedewerker ACV-CSC International

Santiago Fischer - Beleidsmedewerker WSM

Bart Van Besien - Beleids- en projectmedewerker Oxfam België/Belgique

Koen Van Troos – Hoofd PR en advocacy Fair Trade Belgium

¹¹ <https://www.tdc-enabel.be/2021/02/04/ministers-kitir-en-dermagne-ontvangen-brief-due-diligence/#:~:text=60%20ondernemingen%20en%20bedrijfsfederaties%20richten,en%20milieu%20in%20hun%20toeleveringsketens>.

¹² <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/55/1903/55K1903001.pdf>

¹³

https://diplomatie.belgium.be/en/policy/policy_areas/highlighted/people/undiminished_focus_childrens_rights